

Damiani. et omnium sanctorum. quorum sollem
nis hodie in conspectu tue maiestatis. re
bratur. **D**ne deus noster tota in diem terrarum
et omnium sanctorum tuorum quorum meritis precibus
et orationibus. ut in omnibus protectionibus tue rem
niamur auxilio **I**n eundem christum dominum nostrum.
Ant igitur oblationem servitutis nostrae
et civitate familie tue. **Q**uesumus **d**ne. ut pla
ceas accipias. dies quoque nostrorum in tua pace di
cas. atque ab eterna damnatione nos tri
lectorum tuorum iubeas grege numerari **P**
domini nostri **Q**uia oblationem tuam iuris
omnibus que. benedicta **X** assumpta **X**
rationabile. acceptabile que face
meris. ut nobis. corpus **X** et sanguis **X**
delectissimi filii tui domini nostri ihesu christi

MS 612

Sammelband

Ausg. 1. Bd.

72

Programma
IN FESTO
PENTECO-
STES,

P. P.

In Academiâ Iuliâ

HELMAESTADI,

typis HENNINGI MULL

Anno MDCCCXVI

PRORECTOR ACADEMIÆ

I V L I Æ

HERMANNVS CONRINGIVS

PHILOSOPH. ET MED. D. AC P. P.

FACULTATIS MEDICÆ

hodie Decanus.

CIVIBVS ACADEMICIS

S. P. D.

A Uniuersarium hoc festum **CL**
VES, ad serias meditationes cultumq; ma-
gis sedulum nos inuitat ejus qui laudacro
regenitos cœlesti sanctitate omnes vesti-
vit. Tametsi enim numquam illi non hy-
mnos & gloriam debeamus, nunc tamen cum primis &
majori quidem deuotione fieri id par est. Neq; verò
non poterit non acceptum esse illi, si & nos in hoc se-
ptemtrionis angulo cum oriente, occidente & meridie
pias eleuemus manus, atque ita hecatombas unà cum o-
mni sanctorum cœtu ore nostro immolemus. Fiet au-
tem hoc ipsum ritè, si & sententiam nostram jungamus
totius Ecclesiæ sententiæ, animosq; nostros cum eadem
purgemus à sordibus peccatorum. Qualis enim fuerit in
hymno strepitus, si nos soli fortassis aut cum paucis gra-
culis alium Spiritum aut aliud de illo cecinerimus quàm
vniuersa Ecclesia canit? Profiteamur igitur & nos
fidem

fidem nostram εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ
σὺν Πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ συν-εσοκωμένον καὶ συν-δοξαζόμενον. Hoc e-
nim Indus, hoc Arabs, hoc Æthiops, hoc Græcus, hoc
Hispanus, Italus, Gallus, hoc omnis mundus nunc per-
sonabit. Neq; verò tanti nobis esse debet novatorum
quorundam existimatio, ut cum illis vocē jungere, quasi
scilicet Spiritus S. à Patre non sit distincta quedam
ὑπόστασις sed qualitas aliqua cui nec adorationis cultus
debeatur, quàm consona toti mundo canere potius ma-
limus. Nemini ignotum est sublimiora esse divina
isthæc quam ut iis penetrandis acies mentis nostræ suf-
ficiat: caligant enim oculi nostri ad istum solem & ob-
tenebrantur. Itaq; nihil hic scimus nisi quod Deus ipse
scire nos fecit per eos quibus maius cum illo commerci-
um fuit. Audiamus ergo Prophetarum, audiamus A-
postolorum doctrinam. Fuit enim & antiqui fœderis
hominibus non minus quàm novi, Spiritus frequens
mentio, etsi beneficium nobis ab illo maius contigerit.
Invenimus autem & in Prophetis monumentis Spi-
ritus vocem, & mitti illum à Deo. Apud sequioris æ-
vi Iudæos itidem in confesso est, Spiritum quo vates
sunt agitati creaturam sanè aliquam non esse distingui
tamen à mittente Deo. Non à nobis hoc habent illi,
quos oderunt & detestantur; sed coacti a patris codicum
sacrorū testimoniis & patrū doctrina confirmati idipsū
profitentur. Iam & Apostolorum volumina ita semper
de Spiritu S. loqui, ut qui aliā non sit ante imbutus opi-
nionē,

nione, non possit eorum verba aliter accipere quam
nunc accipit Ecclesia, sole clarius ipsa nos res docet.
Audimus ibi vocem Spiritus: vocabulum sane omni-
bus scriptoribus omnibusq; populis substantiam deno-
tans non qualitatem. Audimus mitti illum à Patre;
in ipso lavacro Salvatoris seorsim loqui Patrem, seor-
sim apparere Spiritum, non imagine qualitatis alicuius
sed columbæ h. e. substantiæ. Audimus omnes gentes
baptizandas esse in nomen Patris, Filii & Spiritus S.
quis verò hominū unquam ita loquutus est de qualitate
quādā, simul de ipsa substantia, cui inhæret illa affectio
verba faciens. Audimus clamantem Ioannē: ΤΡΕΙΣ ΕΙΣΙΝ
ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΥΝΤΕΣ ΕΝ Τῷ ὕδατι, ὁ Πατήρ, ὁ Λόγος καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦ-
μα. Servator ipse ait: ἔτιν δὲ ἔλθῃ ΕΚΕῖΝΟΣ τὸ πνεῦμα
τῆς ἀληθείας. Hæc profectò qui legit aut audit, quomo-
do sibi persuadebit Spiritum S. esse qualitatem aliquā
aut virtutem Patris? Nec verò quod fortassis semel
alibi virtutis idem nomine appelletur, τῇ ἰσότητι eius
quidquam derogat. Simoni mago illi à Samaritanis
acclamabatur: ἕτος θεῶν ἡ δυνάμις τῆς θεῶν ἡ μεγάλη. Chri-
stus ipse appellatur virtus & sapientia Dei. Deus in
Psalmis passim audit, fortitudo & robur nostrum. Et
quid opus est verbis? Substantiæ qualitatum vocabulis
denotari nonnunquam solent ac circumscribi: at de
qualitate aliqua quasi substantia sit, constanter loqui,
solet nemo. Vt repugnat hoc rectis loquendi legibus,
ita

ita haëtenus exemplo caret. Aut decipere itaq; volu-
erunt Prophetae pariter & Apostoli plebem imperitio-
rem (cui profecto in primis sua scripserunt) aut id vo-
luerunt quod vult Ecclesia catholica. Vt interpre-
tatio alia habeat locum, obstat aeterna & iusta loquen-
di regula: quam nemo violat nisi improbus, nemo ab
Apostolis credit violatam nisi impius. Agite ve-
rò demonstremus & alio modo, id ipsum sensisse Aposto-
los quod verbis praese tulerunt. Interrogemus Ecclesi-
am quid audierit illos docentes. Standum profecto est
illius testimonio. Apud omnes enim perinde homines
in confesso est, in facti quaestionibus humano testimo-
nio fidendum esse, utpote quod unicum est in istiusmodi
dubiis fidei argumentum. Ipsi quoq; haeretici nostri qui
ita contra Spiritum Sanctum insaniunt, solo Ecclesiae
testimonio sese codices Apostolicos dignoscere non dubi-
tant affirmare. Et rectè quidem. Hoc autem si ve-
rum est, verum fuerit & illud citra exceptionem: quic-
quid Ecclesia unanimi consensu docet ab Apostolis sibi
traditum esse, id Apostolos olim docuisse. Nam si ex-
ceptionem patitur haec regula nihil ampliù suppetit cer-
ti quo vel probetur codices quos ut Apostolicos venera-
mur esse Apostolorum. Est autem nos inter & hare-
ticos illos etiam haec lis mera facti controversia, quid
scilicet de Spiritu Sancto docuerint Apostoli nec ne.
Consulamur igitur antiquissima nō unius Romanae non
Africanae Ecclesiae monumenta, sed ex Asia quoq; judi-

ces accersamus. Atqui ex omnibus illis terrarum partibus consentiens pro nobis testimonium adfertur, adeo ut ne memoria quidem novi istius dogmatis quod nunc quidam male feriat excogitarunt, ulla reperiatur. Quid quod ne hereticus quidem ullus olim ita insaniisse memoretur? Nam ne Praxeas quidem, qui primus ex Asia (ut loquar cum Tertulliano) simile genus perverſitatis intulit Romanæ humo, vel Noëtus, vel Sabellius Spiritus voce qualitatem aliquam in Deo denotari crediderunt. Suam vero fidem, quam & nos cum omni hodieq; mundo profiteamur, affirmant antiquissima Ecclesie monumenta ab ipsis sibi Apostolis eorumq; auditoribus esse traditam, nec aliud quid sonare reliquas Christi Ecclesias quocumq; etiam loco terrarum sint congregatæ. Cæterum aut fallunt nos ergo patrum monumenta & docuit tum aliter Ecclesia quam scripta hæc præ se ferunt; aut certe pro nobis testimonium veritas reddit. Ut omnia nos fallant, principio procul abest ab illa Ecclesie curâ quam gerit Spiritus S. Qui ille patiatur tam robusto argumēto, quo in facti controversiis (quales sunt pleræq; nostræ) nihil cogitari firmitus potest, homines pios trahi in perverſos errores, ipsum divinum cultum immutantes? Deinde ne fieri quidem hoc potuit si vel naturæ ordinem consulamus. Aut enim illi viri decepti ab aliis nos decipiunt, aut turpiter mentiti sunt. Vtrumq; aduſatō est. Sanè unus potuit aut alter vel decipi vel mentiri: ut omnibus id contingat

viris

Viris prudentibus, piis, non uno loco viventibus sed toto
divisis orbe, non uno tempore sed diversissimo, hoc
verò ἐν τῷ ἀδωάτων est. Nota nobis est pietas illorum,
ad quorum nunc scripta appellamus. Veritatis studium
pleriq; morte ostenderunt. nota est illorum eruditio.
hanc libri loquuntur. eruditio deceptionem, pietas men-
dacium non patitur ne in singulis quidem. Omnium
mortalium consensus vox naturæ est, agebat ille:
omnium Patrum consensus quidni nobis sit vox totius
Ecclesiæ Catholicæ? An verò & fidem omnium Christi-
anorum primitivorum in questione facti ausit quis reji-
cere? Atqui quando Ecclesia illa profitetur hoc vel illud
se credere: tacite eadē innuit hoc vel illud sibi ab Aposto-
lis esse traditum. Neq; enim quidquā vult docere præter
id quod traditum est. Quare non opus etiam illa tan-
tū testimonia Ecclesiæ veteris attendere quibus ad-
jectum est illud: ita traditum est, ita accepimus.
Sufficit, si constet, quid ubiq; quid semper, quid
ab omnibus sit creditum. Omni huiusmodi testi-
monio testimoniū aliud inest: à majoribus usq; ad A-
postolos ita traditū esse. Quis porrò ille est qui nos
docuit quod mille & quingentos annos certum est Ec-
clesiam latuisse? Propheta ne aliquis aut Apostolus?
Non sane. An quis ingenio supra omnes mortales acu-
to? Ne hoc quidem. An qui omnes omnium seculo-
rum martyres & sanctos potuit pietate provocare?
Non profecto; sed Faustus Socinus, homo mediocris
inge-

ingenij & doctrina, innumerorum novorum dogmatum in
Ecclesiam invector, quique templum Spiritus S. non dubi-
tavit turpi scorto polluere. Hic ille est qui primus tot in se-
culis Spiritus sancti naturam intellexit, qualitate sc: Patris
esse non ὑπόστασιν aliquam singularem. Vos vero, o boni, fu-
gite nobiscum ab illa nephysi. Non potestis cum illis degere
qui non adorant illum qui vos sanctificat, Deum. Neque
verò probitatis species quam quidam eorum pra se dicuntur
ferre vobis imponat. Si verè enim probi essent non tantis
erroribus agerentur. Qui me amat illum amabit pa-
ter meus, & ego illum amabo & me illi manifestabo
item: Quando venerit Spiritus veritatis, ille vos du-
cet in in omni veritate: promisi ipsemet Salvator. Spiritus
veritatis de me testabitur, dixit idem. Quis crediderit
ergo veram Deoque acceptam probitatem cum tam fœdis er-
roribus conjungi posse? Fructus probitatis sapientia
est dicebat ille. Sapere quidem multum quis potest & ta-
men τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ derinere: at probus nemo esse simul
& insipiens potest. Certè impium videretur creditu permis-
surum Deum ut quis adoraret in Spiritu & non in veritate.
Quin ergo fugiamus ab illis nova sapientia doctoribus, sicut
prisca Ecclesia, pura adhuc & simplex, profanas istas novi-
tates semper detestata est. Maneamus in gremio ejus qua
nos semel generavit Catholica societatis; ab illius uberibus su-
gamus lac doctrina, cumque illa glorificemus Patrem,
Filium & Spiritum S. Deum benedictum in secula. Ita
habitabit etiam in nobis Spiritus & sanctificabit nos in
omni veritate. V. P. P. pridie Pense-
costes clb l3 c xl.

V 17

innumeris gratiis et benedictionibus hanc
viam. hanc **X** innumera hanc sancta **X**
innumera illibata. **X** in primis que tibi
innumus pro ecclesia tua sancta catholica
innumificac custodie. adiuuare. et regere
innumus toto orbe terrarum. una cum familia tua
innuma. Rege. innumo **S** familia nostra **S** et omni
innumo orthodoxis catholice et apostolice fidei
innumo toribus. **M**emento dñe famulorum famu
innumo rum tuarum. **S** et omni circumstantium quorum
innumo fides cognita est. et nota deuotio pio quibus
innumo tibi offerimus. et qui tibi offerunt hoc
innumo sacrificium laudis pro se suis et omnibus pro
innumo ratione animarum suarum. pio spe salutis. et
innumo incommunitatis sue tibi reddunt vota sua
innumo eterno deo uiuo et uero **O**mnium

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

